

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Основи внутрішнього контролю

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Освітні компоненти вільного вибору студента професійної підготовки

Семестр

7

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Брік Світлана Володимирівна

svitlana.brik@khp.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Авторка та співавторка понад 150 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Фінансовий облік 2», «Облікова політика підприємства», «Фінансовий контроль та аудит», «Аудит оподаткування суб'єктів господарювання», «Organization of accounting»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна "Основи внутрішнього контролю" спрямована на підготовку студентів до розуміння, застосування та вдосконалення систем внутрішнього контролю в реальних організаційних умовах..

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни "Основи внутрішнього контролю" полягає в наданні розуміння концепцій, методів та інструментів, необхідних для розробки, впровадження та підтримки систем внутрішнього контролю в організаціях. Основні цілі цієї дисципліни включають:

Ознайомлення з концепцією внутрішнього контролю: Розуміння сутності та значення внутрішнього контролю, його ролі у забезпеченні ефективного управління та фінансової звітності.

Вивчення елементів систем внутрішнього контролю: Ознайомлення з основними компонентами систем внутрішнього контролю, такими як контрольні процедури, організаційна структура та інформаційні системи.

Розробка навичок аналізу ризиків: Навчання студентів ідентифікувати та оцінювати ризики, що виникають у бізнесі, та розробляти стратегії їх управління через внутрішній контроль.

Вивчення стандартів та методологій внутрішнього контролю: Ознайомлення зі стандартами, які регулюють внутрішній контроль, такими як COSO Framework, та вивчення методологій його впровадження та аудиту.

Розвиток практичних навичок: Набуття студентами практичних навичок з проектування, впровадження та оцінки систем внутрішнього контролю через різноманітні вправи та кейси.

Підготовка до професійної діяльності: Допомога студентам у формуванні знань та навичок, які є важливими для кар'єрного розвитку в області фінансів, обліку, аудиту та управління.

Розвиток критичного мислення: Сприяння розвитку критичного мислення та аналітичних навичок стосовно проблем внутрішнього контролю та їх вирішення.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування..

Результати навчання

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Фінанси суб'єктів господарювання», «Фінанси домогосподарств», «Бухгалтерський облік», «Основи менеджменту».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекція 1: Вступ до внутрішнього контролю

Визначення внутрішнього контролю. Цілі та завдання внутрішнього контролю. Роль внутрішнього контролю в управлінні організацією. Елементи системи внутрішнього контролю. Переваги та обмеження внутрішнього контролю.

Лекція 2: Структура системи внутрішнього контролю

Контроль над фінансовими операціями. Організаційний контроль. Контроль над виробництвом та операційною діяльністю. Інформаційний контроль. Аудиторський контроль.

Лекція 3: Оцінка ризиків та внутрішнього контролю

Поняття ризику. Види ризиків в бізнесі. Методи оцінки ризиків.

Впровадження системи внутрішнього контролю для зменшення ризиків.

Лекція 4: Внутрішні контрольні процедури

Розділення обов'язків. Запобіжні контрольні процедури. Виявлення та коригування помилок.

Моніторинг ефективності внутрішнього контролю.

Лекція 5: Роль технологій у внутрішньому контролі

Використання програмного забезпечення для внутрішнього контролю. Автоматизація процесів контролю. Кібербезпека та захист інформації у системі внутрішнього контролю.

Лекція 6: Міжнародні стандарти внутрішнього контролю

COSO Framework. Стандарти внутрішнього контролю в Україні. Міжнародні стандарти обліку та аудиту.

Лекція 7: Аудит внутрішнього контролю Поняття аудиту внутрішнього контролю.

Методи аудиту внутрішнього контролю. Підготовка до проведення аудиту. Аналіз результатів аудиту та рекомендації щодо вдосконалення внутрішнього контролю.

Лекція 8: Практичні аспекти впровадження системи внутрішнього контролю Кроки

впровадження системи внутрішнього контролю. Ролі та відповідальність учасників впровадження. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю..

Теми практичних занять

1. Аналіз внутрішнього контролю в організації: Студенти можуть вивчити внутрішні контрольні процедури в реальній організації або симулювати їх, зробивши оцінку ефективності та розробивши рекомендації щодо вдосконалення.

2. Розробка системи внутрішнього контролю для малого бізнесу: Студенти можуть працювати в групах, щоб розробити систему внутрішнього контролю для малого бізнесу, враховуючи його потреби та особливості.

3. Симуляція аудиту внутрішнього контролю: Студенти можуть грати ролі аудиторів та представників організації, щоб провести симульований аудит внутрішнього контролю, і розробити звіт зі своїми висновками та рекомендаціями.

4. Використання програмного забезпечення для внутрішнього контролю: Студенти можуть вивчити та випробувати програмне забезпечення, яке використовується для автоматизації процесів внутрішнього контролю, і розробити план впровадження для конкретної організації.

5. Кейс-стаді: Застосування відомих кейсів для аналізу реальних ситуацій з проблемами внутрішнього контролю, ідентифікацією причин проблем та розробкою стратегій їх вирішення.

6. Тестування знань про внутрішній контроль: Створення тестів для перевірки розуміння студентами концепцій, методів та практик внутрішнього контролю.

7 Роль технологій у внутрішньому контролі: Обговорення інноваційних технологій, які можна використовувати для підвищення ефективності внутрішнього контролю, та їхнього впливу на бізнес-процеси.

8 Аналіз кейсу фінансового шахрайства: Вивчення випадків фінансового шахрайства та аналіз внутрішніх контрольних проблем, що сприяли таким ситуаціям, та розробка стратегій їх запобігання.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Студент повинен показати знання, правильне розуміння та вміння працювати з інформаційними джерелами, самостійно викладати особисту точку зору, узагальнювати теоретичний та практичний матеріал, робити висновки та пропозиції. Дисципліна передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 12 грудня 2000р. №2121-111.
2. Закон України "Про державну службу" від 17.11.2011 № 4050-VI.
3. Закон України „Про Національний банк України" від 20 травня 1999 р. №679 -XIV.
4. Закон України «Про державну службу». - від 17.11.2011 № 4050-VI.
5. Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетними та державними цільовими фондами» від 21.12.2000 №2181-111.
6. Закон України „Про Рахункову палату України” від 11.07.1996 р.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
8. Положення про Державну казначейську службу України. Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011
9. Положення про порядок подання та розгляду скарг платників податків органами державної податкової служби, затвердженого наказом ДПА України від 23.12.2010 р. № 1001.
10. Брік С.В. Фінансовий контроль та аудит [Електронний ресурс] : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня економічних спец. денної та заочної форм навчання / уклад. С. В. Брік ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст дані. – Харків, 2021. – 66 с.

Додаткова література:

1. Облік, аудит і оподаткування: бакалаврський курс. Частина 1 : навч. посібник / заг. ред. М. Ю. Мардус ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2022. – 523 с
2. Облік, аудит і оподаткування: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 3 / О. В. Мелень [та ін.] ; ред. Н. Ю. Єршова ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2023. – 165 с
3. Брік С.В., Мардус Н.Ю. Теоретико-методологічні аспекти розвитку фінансово-економічних систем. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Львів. 2020. №34. с.303-312
4. Брік С.В. Обов'язки та відповідальність органів державної фіскальної служби Мат-ли міжнар. наук.-практ. інтернет конф., «Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки», 18 лютого 2020 р. – Луцьк, 2020. – С.339-341
5. Брік С.В. Адміністративне оскарження податкових рішень: процедура для платників податків та податківців. Мат-ли XXVIII Міжнар. Наук.-практ. конф. «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. MicroCAD-2020» 28-30 жовтня 2020 р. – Харків: НТУ «ХПІ», 2020 – с. 46

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді: модульної контрольної роботи № 1 (перевірка опанування студентами знань з тем 1-4) - 15 %, модульної контрольної роботи № 2 (перевірка опанування студентами знань з тем 5-8) - 15 %, підсумкової модульної роботи - 20 %, виконання індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи - 20%, домашніх завдань за кожною з пройдених з дисципліни тем - 30 %.

Залік містить: 1 теоретичне запитання, 10 тестових завдань різного рівня складності, 2 ситуаційних завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО